J.J.B.

Digitized by the Internet Archive
in 2025 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/dvekuriosnizprav00jeni

JAN JENÍK RYTÍŘ Z BRATŘIC

Prager Theater-Almanach

auf das Jahr

1803.

Erster Jahrgang

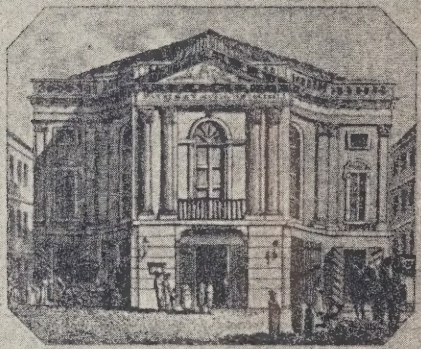

Das Schauspielhaus.

JAN JENÍK RYTÍŘ Z BRATŘIC

—

DVĚ KURIOSNÍ ZPRÁVY O SPOLEČENSKÉM I NESPOLEČENSKÉM ŽIVOTĚ V PRAZE

NA ROZHRANÍ XVIII. A XIX. STOLETÍ

—

Z rukopisu vybral a přeložil

MILOSLAV NOVOTNÝ

PRAHA 1929

KNÍŽKY PRO POTĚŠENÍ

Jan Jeník rytíř z Bratřic (naroz. 1756 v Radvanově, zemřel 1845 v Praze) je jeden z nejmilejších našich kronikářů z doby napoleonské. Byl to důstojník a byl to vlastenec a tím si lze vysvětliti charakter jeho mnohosvazkových zápisů, jež jsou většinou uloženy v knihovně Národního musea. Důstojník Jeník viděl veliký kus světa, poznal širší obzory a vymanil se z omezeného a úzkoprsého domácího prostředí, takže přestalo ho pohoršovat i všelicos, co by bylo pořádného šosáka z Prahy znepokojilo svou upřímností a pravdomluvností. Vlastenec Jeník zase pokládal každou zprávu o české minu-

losti i přítomnosti za tak důležitou, aby byla zaznamenána. A těmto dvěma věcem musíme býti vděčni za to, že nám tento svěží a zábavný muž zachoval i ledacos, co by jinak bylo úplně zapadlo v propast zapomenutí. Jsou to někdy nicůtky, pravda, ale jak by vypadala oficiální strohá velikost, kdyby nás vedle ní dějiny neodškodňovaly drobnými intermezzy bujností a excesů? Dvě ukázky z rozkošně naivních záznamů Jeníkových, jež přetiskuji, jsou vzaty prvá ze čtyrsvazkového souboru t. zv. exempláře Burianova (sv. I., str. 328 a dále) a druhá ze sedmisvazkového exempláře Mauermannova (sv.

V., str. 446 a dále). Prvá je zaznamenána přímo Jeníkem, druhá je opis německého pamfletu, o němž nevím, byl-li také vydán tiskem. Anonymen-Lexicon (Holzmann-Bohatta) ho aspoň nezná jako věc tištěnou. Tuto Reise durch die elegante Welt im Sommer 1804 jsem přeložil. Bylo to dost nesnadné, protože Jeník neopisoval příliš pečlivě a mimo to používal pravopisu příliš osobitého. Vedle šlechticů a šlechtičen, jejichž jména jsou nám dnes již jenom flatus vocis, nalezneme tu přece i osoby, jichž nezapomínáme, zejména v oblasti divadelní (na př. ředitele Jana Kar-

la Liebicha). Kdo byl asi autorem této žíravé, lučavkovité satiry? Dr. Josef Volf, jemuž děkuji za nejednu radu při této práci, se domnívá, že v Praze byl v české společnosti jediný muž, který toto dovedl napsat a který se vyznal tak dokonale v intimitách a slabostech svých šlechtických a divadelních pacientů: dr. Theobald Held, přítel Jeníkův a jako Jeník náš známý z Jiráskova F. L. Věka.

M. N.

MASOPUST

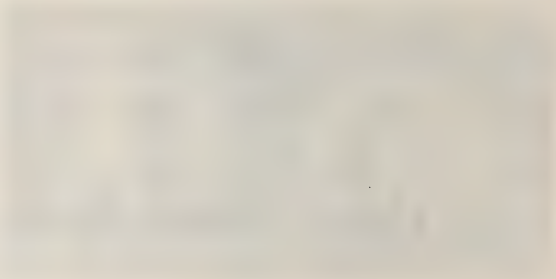

Veselé mysli je už Čech hned od svého narození. Zpěv a tanec miluje nadevšecko. – A pročež nezřídka spatřuje se, kterak v případnostech tanečních leckdys také staří lidé, otec neb matka, z upamatování na svá mladá léta, se svými dorostlými dětmi – ano i kolikráte s vnoučaty svými – při hudbě vesele skáče a rejdí. –

Skoro každou neděli a svátek v roce, zvlášť v čas masopustní, tančilo se všude. – Ku kterémužto cíli nemálo bývalo tanečních síní neb sálů pro možnější obyvatele pražské připraveno a světlem třpytícím přichystáno. Nejhlavnější z nich bývaly: U Starého Racenbeka[1] v Truhlářské ulici, kteréžto dům napotom koupili sobě protestanti českého jazyka, učinili z té velké síně neb sálu chrám

Páně, v němžto do dneška služby boží se konají. —

V čas masopustní byloť jest nejveseleji v Redutě u Businů[2], tak nazvaném domě. Dva vedle sebe tamější sály neb síně bývaly každou neděli a ty tři dni masopustní po každé maškarami až do tlačenice tak naplněné, že se ani pohodlně tancovati nemohlo.

V obou sálech byla v každém hudba jiná a když kdo v jednom sálu místečka k tanci nenalezl, šel do druhého, kdyby ho zde našel. Jak vyšší, tak nižší osoby stavu rozdílného vynaložovaly veliké sumy peněz na své maškary. Mnohokráte po dvanácti a více párech v spolku přišlo jest jich velmi skvostně maškarýrovaných. Těm se zdvořile, co jen možno bylo, ihned vyjednalo místo, protože se

znamenalo, že by to velké vrchnosti byly, kteříž pak dosti pohodlně své kontrtance aneb kvadrily provozovali. Všecko se na ně dívalo, žádný pro sebe netancoval. Však ale musí se vpravdě říci, kterak mnohá jiná, ne tak draze a nákladně vyfintěná maškara, pro svůj vtipný a spolu žertovný nápad, mnohem větší podivení a vychvalování u všech přítomných vzbudila, nežli tyto tak bohaté, brilianty, zlatem a stříbrem třpytící [se] maškary v stavu byly způsobit. Pročež se také na druhý den mnohem více o takovém ostrovtipném nápadu po městě všady rozprávělo. Ostatně kdyby se ty jak vtipné tak i směšné nápady, též i příběhy pěkné i šeredné měly upřímně popisovat, potřeboval by se k tomu náramně dlouhý čas.

Rozpustilé veselosti prováděly se v bordelích neb v domech rozkoše. Jejich počet v Praze býval daleko přes 40. Z těch všech držitelkyň takových domův byly jsou nejhlavnější: jistá madam Fleklová a madam Fochtlendrová. Ta přední nebyla ještě starého věku, byla čisté postavy a obzvláštní přívětivosti, řeči příjemné a tónu líbezného (Sprachorgan). Ona věděla co nejlíp svým lichotivým, zajímajícím způsobem každého na svou stranu přivábit. A pročež ty nejvyšší vrchnosti a přednější královští ouředlníci navštěvovali ji, aby se s jejími krásnými děvčaty slaďounce vyrazili a potěšili. Touto cestou brzinko zbohatla, koupila si dům v Kaprové ulici na Starém Městě, kteréhožto hořejší štok neb ponebí

byl' jest celý pro rozkoš velmi pěkně a chutně připraven. Ona v něm měla soukromě jakýsi kabinetek neb pokojík samými zrcadly tak nastrojně špalírovaný neb potáhnutý, že ze všech stran, kam se kouklo, všecko, každé pohybování těla, bylo jest jasně a v celosti k vidění. Uprostřed téhož kabinetku stála vystlaná postel, celá až k zemi aksamitem černým přikrytá, nepochybněť proto, aby na té černotě ležící bělounké tělo jakéhosi pěkného, však nestydatého děvčete, ještě mnohem více bělejší býti se zdálo.

K této paní Fleklové chodívali též také dámy vyššího i nižšího stavu, kterých již mladost něco sešla, a jejich pánům manželům tak hrubě víc nechutnaly. Těm a takovým dámám

věděla paní Fleklová buďto hodně silného sladovnického mladého chlapíka aneb čtyrhranatého mladého mlynáře zaopatřit, kterýž jim dobře posloužil – a za to také téhož dobrodince i paní Fleklovou po každé jak náleží dobře zaplatily.

Paní Kateřina Fleklová vedla svou výnosnou živnost mnohá léta, roku ale 1793ho upadla jest do hrozného neštěstí. To sice skrz revoluci, kteráž od studentův proti bordelům dne 12. prasince téhož roku povstala. Příčina téhož povstání byla následovní:

Dva lehkomyslní studenti ex logica, na místo do své školy jíti, toulali se po ulicích, přijdouce v Starých Alejích[3] k jednomu bordelu, spatřili dole jakousi kurvinku v domě státi,

kteráž na někoho okolo jdoucího číhala. Tito dva rozpustilí studenti počali hned to děvče škádliti a tupiti. A tu ona jim opravdově uličníků nadala, aby prej raději do školy šli něco způsobnějšího se vynaučit. Na která slova házeli na ni bláto ano i kamení. To uslyšíc její sestřička v hořejším ponebí, popadla čerstvě močem naplněný noční hrnec a polila je oba z okna ven.

Tito dva od hlavy až do paty chcankami polití studenti běželi teď zrovna do školy, otevřeli zde se hřmotem dveře od logiky a vykřikli: ven, ven, všecko ven! K rebeliji proti kurvám, kteréž nám studentům tak velikou nečest učinily. V tom momentu hrnulo se kolik set logiků ze dveří hned ven, ku kterýmž se též ostatné stu-

dentstvo z vedlejších škol přivtělilo, a na ulicích pak připojivší se rozličná slota pražská z dosáhnuté příležitosti horlivě drancovat a rabovati, pospíšilo se teď k těm nešťastným domům rozkoše. A tu dřív, nežli jest vojsko mohlo proti nim táhnouti (kdežto beztoho již v začaté vojně francouzské garnison pražská znamenitě bylať jest slabá) byloť již několik bordelů docela vydrancováno. Při tomto náramném excesu nebylo dosti, že se okna, vše domácí nádobí potlouklo a na kusy roztřískalo, nýbrž i z peřin neb podušek, vejpůl roztrhnutých, vytřásalo se všecko peří z okna ven, takže se oblaky a ulice jím naplňovaly.

Tato chlapecká, spolu směšná rebelie protahovala se celé tři dny. A jest

k podivení i pamětihodno, že tehdejší slavné královské gubernium s těma holobrádkama řádně kapitulirovalo. Neboť studenti vzpurně předpisovali: Aby Kateřina Fleklova, jakožto nejpřednější velebná matka rozkoše, na staroměstském rynku na vysokém lešení dvě hodiny stála s tabulkou na krku zavěšenou s těmito slovy: Zavádělkyně mládeže.

O tomto ostrém předpisování studentském mluvilo se po celé Praze. A leckdes chtěl někdo s jiným se založit, že paní Fleklová na lešení státi nebude, protože se jí velicí páni a mnozí znamenití ouředlníci horlivě ujímají.

A vpravdě byl' jest tehdejší městský hejtman, pan baron La Motte, z mnohých stran dožádán, aby k to-

mu nepřišlo. Baron La Motte, jsa s mnohými těmi velkými pány spřízněn a dobrý přítel jejich, vynasnažil se arciť, aby paní Fleklová tak tuze zahanbena nebyla. Což studentstvo čulo neb pozorovalo. Majivše pročež tito studenti na městského hejtmana nemalou zlost, roztrušovali o něm po Praze rozličné na cti utrhující řeči, a mnohé paskvily v německém jazyku. Ačkoliv tyto potupné verše do konce žádné ostrovtipnosti v sobě nemají, tak se přece dva takové paskvily zde oznamují:

I.

Zum Tumult wärs nicht gekommen,
hätt' man Satisfaction bekommen
für den von Hurren erlittenen
Schimpf.

Allein die Polizei-Direktion
ist der Hurren Protektion.
Vom Direktor bis zum Schreiber,
sind ausgemachte Hurrentreiber.
Um die Schurken abzuwetzen,
wär Baron La Motte abzusetzen.

II.

Nichts als fahren, fressen, saufen,
nichts als blosz zu Hurren laufen
kann Baron Lamott!
Die Fleklin ist – eine Sau,
doch, sie ist die liebste Frau
des Baron Lamott.
Sie hat in Kontribution
die ganze Polizei-Direktion
und Baron Lamott[4].

Ta všecka znamenitá protekcí, jak městského hejtmana, tak i jiných vel-

kých pánův neprospěla Fleklové přece nic. Ortel studentův byl' jest přece ostře vyexekvírován. Fleklová stála osobně na lešení i se svou na krku zavěšenou tabulkou.

Po skončení této tři dny trvalé rebelie, když již něco víc vojska do Prahy přitáhlo, byli jsou nočního času tři ti nejhlavnější z těch studentských revoltantů vyzvednuti. Mezi kterýmiž taky jeden z vyššího stavu a to sice mladý pán baron Pergler z Perglas se nacházel. Ti tři pak byli každý k jinšímu regimentu za sprosté mušketýry odvedeni. Perglas přišel k regimentu Erbach, kterýž se přítomně Welington jmenuje. On Perglas teprva před dvěma lety zde v Praze jakožto pensionýrovaný hejtman zemřel.

Paní Fleklová po vystálém zahanbení, vzavši s sebou pár překrásných děvčat, odebrala se z Prahy do Berlína, protože tam několik velkých pánův znala, kteří, když se jednoho času v Praze zdržovali, též taky u paní Fleklové moc laskovin užili. S pomocí jejich usadila se tam a vedla tu veselou živnost jak v Praze. Přivedouc s sebou z Prahy do Berlína ty chutné novinky, dosáhla hned v začátku její živnosti veliký počet dobrých kuntů neb hostů. A jak bylo napotom slyšeti, vedlo se jí tam dobře.

Ostatní bordely pod jménem kafírny známé, nebyly tak elegant jako Fleklové. Největší díl z nich byl' jest nestydatě intresirován. Neb jak jakýsi host do takového místa vstoupil,

tu ho hned velebná matka s jejími děvčaty zasedla a kolik jich bylo, tolik kafešálků a jedna butelie rosolky i kousek křídy na stůl se přineslo.

Teď brzinko počalo se náramně píti a každý vypitý, však nedolitý šálek kafe a sklenička rosolky znamenalo se čárkami křídy, kteréžto známky viditelně se množily, protože se jich po každé několik zčerstva připsalo, a tudy pan host mimo obyčejného honorarium z ohledu mateřídoušky muselť arciť ten dlouhý řad čárek několika zlatými zapraviti neb zaplatit.

Předešlí neb tehdejší Čechové měli ten obyčej, že na každou jen něco znamenitou věc neb na jakýsi příběh po každé písně skládali. A pročež se

neopominulo také na tyto kafírny písničky složiti. Jedna zde následuje:

1.

Jednou jsem se podnapil,
rád bych šálek kafe pil,
přijdu do toho místa,
to je pravda zajistá.

2.

Vejdu tam do pokoje,
volám, křičím: kde kdo je,
jenž by mně kafe nalil.
Rád zaplatím —, jsem pravil.

3.

Tu přijde stará matka,
tak jak velebná matka,
uctivě mě přivítá,
konvice se hned chytá.

4.

Mají malé strpení,
bude na okamžení
vína, piva v hojnosti
a rosolky k libosti.

5.

Za chvilčinku se berou,
tak jako když z kůru jdou,
krásné, sličné jeptišky,
milosrdné sestřičky.

6.

Tu si mne tam zasedly,
se mnou pily a jedly,
předepsaly mně lázeň, – –
já se koupal jak blázen.

7.

Milosrdné sestřičky!
Milujete bratříčky!
Tahle láska placená
všecka je zatracená.

Po všech krajích, v každé vesnici, kde se hospoda neb krčma vynacházela, bývala všady skrz celý masopust každičkou neděli a svátek hudba, při kteréž se na větším díle u dud a houslí až do rána tancovalo. Tato veselost však zřídka kdy pokojně odběhla; neb skoro po každé povstala při ní krvavá pranice od tehdejších velmi bujných a srdnatých pacholíkův, kteří v tom tu největší chválu hledali, by se v sousedstvu o nich

mluvilo, že se umějí dobře bránit, a jiným notně vylupat.

Takoví nepokojní, při každém tanci různice začínající pacholíci jmenovali se furianti, a kam jen takový furiant k muzice přišel, tu jistotně nemalá rvačka neb pranice povstala.

Ty poslední tři dny masopustní chodilo se ve vesnicích s nedvědem. Ten, kterýž k tomu zavalitý pacholík dosti schopný býti se zdál, vyučoval se po čtyrech, na rukou a nohou choditi. Maje vypůjčený veliký kožich, podšitý černými beránky, obrátil ho a oblíkl ho na sebe. Rukávy sloužily mu dobře na přední nohy a na zadní zase zformírovala se dolejší šířka téhož kožichu, hlava pak byla přikryta černou larvou a u tlamy visel jakýsi zámek.

Veden tento nedvěd na řetězu; jak kde v kterém statečku chtělo se ukázati, co nedvěd umí, tu [se] vyzvedl předkem nahoru a počal při pískání jakési píšťaly tancovati. Mezi čímž s kloboukem v ruce prosilo se o malý dárek. Tu, kdež vrchnost v svém zámečku bydlela, dostali nejvíc a jestli jemnostpán uznal, že nedvěd svou roli dobře hrál, poručil svému sládkovi, aby se těm nedvědářům půl sudu neb vědro piva vyšrotovalo.

O PRAŽSKÉ VZNEŠENÉ SPOLEČNOSTI

(Pamflet z roku 1804)

Proslulý tenorista jménem Maestro Bassi[5], člen zdejší italské operní společnosti, byl u obecenstva, zvláště však ve vznešených dámských kruzích, velmi oblíben a zahrnován obdivem. Ačkoli již v té době pozbyl svého příjemného hlasu, přece jen byl neustále miláčkem publika, jako jeden z nejlepších herců evropských.

Býval téměř každodenně někam ve městě zván ke stolu, zvláště pak vysokou šlechtou, jež ho již proto vyznamenávala svou přízní, že předstíral, že pochází ze šlechtických rodičů italských. A právě proto se mu autor hanopisu, napsaného tehdy, posmívá pravě, že Maestro Bassi byl syn jakéhosi parukáře z Italie.

Hanopis ten se nazývá:

CESTA VZNEŠENÝM SVĚTEM

V LÉTĚ R. 1804

Lord Willougby podnikl velkou cestu Evropou. Procestoval Německo a přibyl do Prahy, kde si ihned povšiml, jako každý cizinec, milé soběstačnosti obecenstva.

Rozhodl se, že blíže pozná tu část obyvatelstva pražského, již poctíváme titulem galantní svět. A chtěl se o to pokusit, aniž bude usilovat o to, aby se s ním seznámil osobně.

Pan Brunner, jeho hospodský, mu poradil, aby k sobě pozval slavného virtuosa Maestra Bassiho, chce-li býti

zasvěcen do místní chronique scandaleuse. Uposlechl ho. A kdo popíše jeho úžas, když v něm nalezl starého známého! Když totiž Lord Willougby jako malý hoch dlel se svým otcem v Italii, upravovával Bassi paruku starého Lorda.

Poznali se, vypravovali si a šli večer do německého divadla, když Maestro Bassi lordovi slíbil, že mu prozradí všechny zvláštnosti přítomných členů vznešené společnosti. – Sotva vstoupili do hlediště, když se již Lord tázal: „Jaký to je tamhle sotva viditelný ženský drobeček, jenž se mimo to ještě tak pečlivě skrývá za obláčkem Pernettiným[6]?“

BASSI: To je Eliška Popperová, pokřtěná židovka, jež se znovu pokouší o to, aby pomocí skrovných

zbytků svých vnad, jež jí zbyly po prvním slehnutí, znovu nalákala hrabata a barony, kteří se kdysi dopustili toho, že nalezli zalíbení v její nevýznamné figuře. Nebude se již dlouho v divadle abonovati, neboť chce napříště penězi podporovati svou sestru a svého slepého dědečka, kteří společně chodí žebrat.

LORD: Neznáte snad také onoho přestrojeného granátníka, jenž je ponořen do žvatlání s ní?

BASSI: I znám! To je proslulá madam Mašek[7], velká virtuoska na harmoniku a na flétnu, alespoň její muž tancuje docela tak, jak ona píská. Povězte mi, Mylorde, co byste o ní soudil podle její fysiognomie?

LORD: Hned! Myslím, provdá-li jednou některou ze svých dcer, že

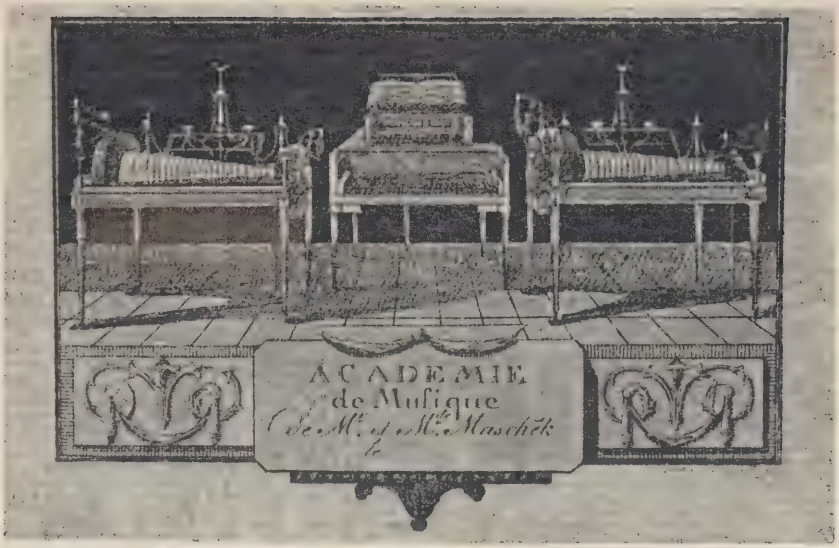
ACADEMIE
de Musique
de Mr. et Mlle. Maschek
le

nový manžel hned nazítří po svatbě nebude jist, že nedá jednomu galánovi schůzku u některé ze svých úslužných přítelkyň a že u druhého sama nevykoná návštěvu.

BASSI: Uhodl jste, Mylorde, uhodl! Ale neráčíte viděti dlouhánskou ženskou za těmi dvěma? Jak se vám líbí?

LORD: Bože! Jaká to jsou dragounská ramena? Jaká havraní pleť!

BASSI: Ach, co na tom? Černé, je-li hezké, je přece jen hezké. Škoda jenom, že se zdá mademoiselle Hauschild nemocna, neboť velmi často zrána navštěvuje dr. Melitsche[8], jemuž se nikdo nevyrovná v kurýrování děvčátek.

LORD: Řekněte mi však, jaká je

to mladá krasavice tam na druhé straně uprostřed lavice?

BASSI: To je mladá madam Stekau, která argusovskýma očima bdí nad kroky svého chotě, kterému by bylo čtyř očí málo, aby pohltil všecky půvaby pokojské paní Popperové.

LORD: Tam vzadu na poslední lavici vidím dvojici zvlášť extrémní. Jedna je obnažena až po pupek, druhá zase opancéřována až po bradu.

BASSI: Ach, to je madam Johs, zestárlá kněžka bohyně cytherské, jež konečně trochu pozdě poznala, že kterákoli sebe horší představa, kterou by si kdo mohl utvořiti o jejím poprsí, by byla ještě lepší než skutečnost, a proto se rozhodla, že ponechá volné pole nepronikavé fantasii. – Madam Kirpal, ta druhá, je-

šitnější a také hloupější než ta první, doufá ještě, že nalezne kupce na přezrálé své pozůstatky.

LORD: Och, pojďte rychle kupředu, musím uvidět zblízka onen červeně namalovaný větrný mlýn, jenž otáčí hlavu po dveřích, kdykoli se otevrou.

BASSI: A to je paní rytířka ze Steinsbergů[9]. Nechoďte jí však na dosah! Neboť nemůže ani cítit civilní kabát pro jeho hříšnost. Naopak všechno, co má vyložení, i kdyby to byl jenom kadet, nalezne u ní dveře do domu i do srdce otevřeny. – Račte postoupit kupředu ještě o několik kroků, chcete-li spatřit někdejší krasavici hraběnku Laniusovou; byla si v Paříži pro nesmrtelnou krásu, aby se vyrovnala Psyše, což znamená

v našem jazyku: byla si tam pro jemná ličidla. Dokud je měla, byli jí tu všichni uneseni. Ale běda! Zásoby došly a na tvářích zbyl ošklivý opar, jenž ji úplně zbavil módní přitažlivosti. – Ale teď bychom měli jíti na druhou stranu. Tady již není nic zvláštního.

LORD: Počkejte, nejmilejší příteli! Musíme ještě prohlédnouti lóže.

BASSI: Tam mnoho nenalezneme; kromě rodiny říšského svobodného pána z Wimmrů[10], která se jako novopečená šlechta ještě nevyzná v tom, co je slušné, naleznete v lóžích jenom služky.

LORD: Podivné. Právě jsem se vás chtěl otázat: jak to, že dovolují hudebníkům vstupovat do lóží?

BASSI: Promiňte, člověk, jehož

Eintrittskarte in das Kimmerische Gartentheater.

pokládáte za tambora, je plukovník a velitel pluku Reinertova.

LORD: Kdo se to tam tak zálibně dívá na své šeredné nohy?

BASSI: To je doktor práv Josef Kanka[11], největší pražský filosof. Opravdové lumen mundi. Naši pedantičtí apelační radové jej sice třikrát nebo čtyřikrát reprobovali, ale to, bohužel, všecko ze závisti a z bázně z jeho vzácného ducha, který by mohl zastíniti jejich slávu.

(Šli pak na druhou stranu. Jakýsi mladík s okrouhlým obličejem vrazil ve spěchu do lorda a pak utíkal dveřmi ven.)

BASSI: Povšiml jste si vytržení toho mladého muže?

LORD: Na mou věru, bylo to hezky cítit.

BASSI: A jaká, myslíte, byla asi příčina jeho radosti?

LORD: Nu, podle nemírnosti jeho veselí bylo by lze usuzovati, že triumfoval v souboji s nebezpečným nějakým soupeřem.

BASSI: Ten mladý muž byl opravdu uveden do takové ekstase radostí z triumfu, jehož dosáhl. Je to hrabě Michael Kaunitz, jenž se dnes po prvé odvážil mluviti se slečnou Sallerovou, herečkou. A nyní pospíchá do konrádovské kafírny u modrého hroznu[12], aby vybubnoval svůj hrdinský čin.

Zde, Mylorde, pokládám si za čest představiti vám slečnu Mangovou, velekněžku pražských přítulných dívčinek. A třebaže vypadá prahloupě, přece mohu vás ujistit, že dospěla v svém umění tak daleko, že dovede

v svých potupných poutech stále ještě udržeti zasloužilého člověka, jehož lituje kdekdo pro tento svazek. Nic jí nevadí přemnohé válečné výpravy, jichž se kdy už zúčastnila.

(V téže chvíli vpadl dovnitř zase hrabě Kaunitz s několika kavalíry. Celý ten zástup se tlačil k několika nestoudným nevěstkám, jež už na ně dlouho chtivě pokukovaly.)

LORD: Kdo jsou ty mladé dámy, k nimž se všichni hrnou?

BASSI: Dámy? – Vždyť to je několik těch přítulných děvčátek a to tak proslulých, že se již před dvěma lety nikdo neodvážil s nimi obcovat. Vysoká šlechta se však nyní obětuje pro všeobecné blaho, neboť má-li takový styk zlé následky, má na to ona nejvíc kdy.

LORD: Mezi těmi mladými lidmi jsou mi dva obzvláště nápadní. První z nich je tamta neohebná bachratá svině se srdcem v kalhotách —

BASSI: To je baron z Vlkanova[13], můj nejlepší přítel.

LORD: A ten druhý? Onen ztuhlý dřevěný panák s hlavou napudrovanou na dva prsty a s nohama poněkud krátkými?

BASSI: To je mladší hr. ze Stampachu[14], Tereza Sallerová na něho vrhá zamilované pohledy, aby jeho pozornost odvedla od slečny Zelenkové, anebo alespoň aby se s ní o ni sdílela.

LORD: Sallerka, zdá se, je velmi roztomilé dítě!

BASSI: Ó, zajisté; a mimo to je velmi svědomitá. Rozdává pohledy a

stisky rukou; jimi své zbožňovatele povzbuzuje, všechny rovnou měrou, jako se dětem rozdávají cukrové koláčky. A nikdo se nemůže chlubit, že s ním nakládá přátelštěji než s jeho sokem.

LORD: Milý bože, kdopak je tamten černý mužíček, jenž vypadá, jako by chtěl kdekoho probodnout svými pomocnými pohledy?

BASSI: To je jakýsi Seligmann, jenž jako pekelný Cerberus bdí nad svou mladou paničkou, jež, pobláznĕna svou krásou, pohlíží na nás, bídné smrtelníky, s nesnesitelnou blahosklonností. – Ale jen se jí přibližte a nasmějete se podivným úskokům, k nimž se on uteče, aby ukryl před vašimi zraky svou Dulcineu.

LORD: Ubožáku! Jak špatně znáš ženy, věříš-li, že si dozorem udržíš její srdce. Nevíš, že sama nedůvěra ponouká nejlepší ženu k nevěře. — Nauč se, jak bys mohl zkrášliti své vzezření, nalič si svůj zpustlý obličej, přizpůsob se triviálnostem dobrého tónu — a potom teprve doufej, že dojdeš vzájemné lásky u našich smyslných žen.

BASSI: Zde se počíná galerie dobrých manželek. Číslo prvé: madam Taison.

LORD: Taison? — Zdá se mi, že jsem toto jméno již někde slyšel, ale to byla zcela jiná odrůda. —

BASSI: Ó, špatný svět vždycky něco povídá. Tato paní byla stižena neštěstím, že ji obvinili z porušení manželské věrnosti, zatím co byl

její muž v poli. Ale ona své utrhače nadobro potřela; neboť po návratu svého muže zdvojnásobila počet svých milenců, aby světu ukázala, že nemyslí svému muži parohy nasazovat potají.

Číslo druhé: madam Novák, rodilá Vokounová. Třebaže je tato paní, již tu před sebou vidíte, nehezká, přece jen vás mohu ujistiti, že byla s dostatek šťastná, že nalezla hezkého hulánského důstojníka, který jí prokázal milost, že uvedl její manželskou věrnost v pokušení.

Číslo třetí: madam Schuster. Ačkoli se narodila na venkově a tam byla i vychována, přece jen překoná mnohá městská kvítka v nestoudnosti, německy řečeno bonton.

Číslo čtvrté: madam Helli. Podíváte-li se na ni pořádně, jistě vás napadne, že právě spolkla nějaké projimadlo z továrny svého muže, a přesto byla i ona před několika lety v módě. Svého chotě umořila svou nenasytností již v prvém roce manželství. – Potom se utekla ke krásnému ranlékaři Schneiderovi, jehož – když se jí přiblížil hrabě Klebersberg – postoupila
číslu pátému, své nejmilejší družce, paní Steinsbergové.
Číslo šesté: madam Braun. Je to jedna z těch nešťastnic, jež se o muže zajímají jenom potud, pokud ho nemají. – Sotvaže ho dojdou, ihned touží po jiném. — Její první muž, jenž ji sebral bůhvíkde, byl soustružník, a ona se brzy přiučila jeho řemeslu

tak znamenitě, že mu s pomocí pana dr. Brauna vykroužila opravdu pěkné parohy. — —

Po smrti prvního muže obdařila pana doktora Brauna svou rukou. A ten, když po několika letech zpozoroval, že opět někdo jiný obsadil její srdce, mlčky se všeho vzdal, sám také počal obětovati cizím božstvům a přenechal klidně svou paní jejímu galánovi, jenž se pak dělil o její srdce s panem Taborem z Frankfurtu, s kadetem Zerbym a ještě s několika jinými pány.

LORD: Tabor? Kdo je ten Tabor?

BASSI: Nevidíte tamtu neforemnou kupu masa, s kalhotami z bílé kůže a s lýtky, jež se nikoli nepodobají půlkám zadnice? Opírá se o lavici a se satyrskou chlipností nahlíží

do široce rozevřeného poprsí panina.

LORD: Dáma, jež má zároveň tolik milostných dobrodružství, je jistě velmi duchaplná. Rád bych si přečetl jeden z jejích milostných dopisů.

BASSI: Milostné dopisy? – Hahaha! Tak šťasten asi sotva budete! Její otec se sice živil jenom tím, že psal milostná psaníčka sluhům a služebným děvčatům, ale dceruška měla v hlavě jiné věci, než aby se mohla naučit psát. I tištěné věci čte jenom s námahou! A i když se její milenci všeličíms mohou pochlubit, přece jen bych prohlásil vychloubavým utrhačem toho, kdo by se honosil, že od ní obdržel lísteček. – – Musím však jíti dále v svém katalogu.

Číslo sedmé: paní plátenice Josefa šlechtična z Pokletů[15] tu sedí docela

opuštěna a naříká si své ctihodné přítelkyni,
číslu osmému: madam Bachmannové na svou bídu, neboť baron z Vlkanova se nyní mnoho zabývá kuplířstvím pro jiné a ji proto docela zanedbává. A že kníže Auersberg, co se navrátil ze své cesty, nepokládá ji za hodnu jediného pohledu. –
Číslo deváté: Paní z Werbegu[16]. Na mou víru, Mylorde, tento kolos z masa a sádla je hoden větší pozornosti, než byste si myslil. Již před několika lety se proslavila velikým houslovým kvartetem, jímž se pražské publikum bavilo. – A i nyní přináší panu z Vignetů[17] operní variace, bez přerušení mu zůstávajíc věrnou. – –
Číslo desáté: Krásná paní z Hanoldů, jedna z největších krásek praž-

ských, je teprve začátečnice, ale její vlohy jsou skvělé. A jestliže ji poctivý a stařičký její manžel ještě déle nechá chodit do divadla, přiučí se jistě od zkušených paniček všem jejich chytrostem. – Pro ni již nechodí do divadla p. Schloisnik[18], mladý muž z válečného komisariátu, krásný jako obrázek; ale kdyby dovedly některé uličky mluvit, mohl bych vám prozradit mnohá něžná slůvka na rozloučenou, jichž užívá tento nejjemnější pražský svůdce, jehož dovede žena k sobě připoutati na delší dobu jenom požitky.

LORD: Kdo jsou ti dva mladí lidé, již tu tak horlivě spolu žvatlají?

BASSI: To jsou dva Adonisové našeho města: pan kadet Zerby a

jakýsi pan Maniet, sluha z jednoho galanterního obchodu. Snad si vyprávějí, kolika úspěchů každý z nich dnes buď skutečně anebo v své představě dosáhl. –

První z nich je znamenitý virtuos na kytaru, noc co noc projde celým městem a všem husičkám zahraje serenádu, při čemž i ohavně zpívá.

LORD: Ten vojenský Adonis je asi docela průměrný cigánský mladík, ale ten civilista vypadá opravdu zženštile, že je z něho člověku nanic.

BASSI: Ach, bože! Jestliže bych si nepřál být tak krásný, jako je on, přece jen bych toužil, abych byl takový krasavec, za jakého se on sám pokládá; pak by mi neodolalo, třebaže je mi padesát let, žádné ženské stvoření.

LORD: Povězte mi však, kdo je tamten muž s rudými licousy a s tváří vražednického Abelina[19]?

BASSI: To je hrabě Leiningen, nejvýtečnější bas v císařských státech. Chcete-li ho obšťastnit, nabídněte mu k snídani útok, k obědu duel a k večeři řádné nafackování.

* *
*

Divadlo bylo u konce. Všichni spěchali na večeři a lord prosil pana Bassiho, aby ho doprovodil i do bachovské jízdárny.

BASSI: Velmi rád, Mylorde! Ale budu již brzy u konce v svých známostech a pak opravdu již neznám nic lepšího, čím bych mohl ukojiti vaši chvalnou zvědavost, než že bych k vám poslal nějakou židovskou po-

domní obchodnici nebo vetešnici, jež jsou velmi honěny v tajnostech zdejšího elegantního světa. – Ale, stůj! Něco mne napadá. Jistě jste si povšiml ve wimmrovské lóži té krásné tlusťoučké paničky. Je to hejtmanka Franková, živá městská kronika, jež ví o každém něco, ale o nikom nic dobrého. S ní se musíte seznámit.

LORD: Ale jak? – Jak to bude možné!

BASSI: Není nic snazšího. Paní z Franků obchoduje se vším na světě. A nebude-li vám proti mysli, budete-li muset něco zaplatit o několik tolarů dráže, budete ihned její cher ami.

(Jak si řekli, tak udělali. Lord Willougby byl uveden k paní z Franků,

uzavřel s ní obchod, při němž jej zřejmě podvedla, a koupil si za osm dukátů, jichž pozbyl, její přátelství tak výhodně, že se mu dostalo dovolení, aby ji odpoledne v své ekvipáži zavezl do jízdárny.

Pan Bassi se také zúčastnil vyjížďky. Vstoupili do lóže a před začátkem představení oddali se prohlížení přítomných, aby si zahnali dlouhou chvíli.)

PANÍ Z FRANKŮ: Jak se vám líbí, Mylorde, tamta paní, jež sedí nedaleko nás?

LORD: Její obličej jistě není daleko padesátky, ale zdá se mi, že si šaty, jimiž zakrývá své nohy jenom do poloviny, vypůjčila od šestnáctiletého děvčátka.

PANÍ Z FRANKŮ: To je milostná paní z Hrubých, kteráž vedle ztráty peněz oplakává i odchod všech svých milovníků od té doby, co její muž odevzdal celé hospodářství do rukou hospodyně[20].

BASSI: Přímo vedle ní sedí paní z Naglů se svým milovaným knížetem Auersbergem. Na mou víru, nevím, proč by se měla naše děvčátka namáhat, aby získala duševní půvaby, když zde mají před očima příklad toho, že průměrné tělo, jež nemá ani trochu ducha, je s to, aby upoutalo muže na dvacet let.

PANÍ Z FRANKŮ: Tamhle na druhé straně blýská se její sestra madam Rappa jako ohnivý drak. Dnes sem přišla jenom proto, aby se utěšila ze ztráty svého milovníka, jenž

nedávno zemřel na souchotě. Je to ztráta, jež u ní nebude brzy nahrazena.

LORD: Kdo je tamta tlustá dáma s karmazinovým šátkem?

PANÍ Z FRANKŮ: To je nejochotnější dáma z celého světa, hraběnka Reverterová. – Sama ráda užívá rozkoší světských a proto i jiným ráda poskytne možnost, aby jich došli. Ale její slečna sestra, přes to, že se v jejím domě neustále stýká elegantní svět a přes to, že má skvělá ňadra, uzrává do staropanenství bez naděje na vysvobození.

Zde naproti sedí pán z Bretfeldu[21], zešedivělý ve službách bohyně cytherské, již ani nyní nezbavuje svých mdlých obětí; jistě nepřestane tancovat valčíky a čtverylky, dokud nebude

figurovat v skotské mezi mrtvými. – Jeho slečna dcera a její dlouhá přítelkyně komtesa Nielandová nejraději by mne dnes probodly očima, protože se mi dostalo cti seděti po boku britského hosta.

LORD: Kdo je ten pán v modrém svrchníku? Vypadá jako řezník. –

BASSI: A proč ne? – Je to pan Liebich[22], režisér německého divadla. Jeho krásný jednotvárný přednes, jeho krásné, líbezné skandování veršů, jeho nenapodobitelné pohybování rukama na zádech i napřed naplňuje publikum neobyčejnou rozkoší.

LORD: A kdo je ten žlutobílý mužíček, s nímž se baví?

BASSI: To je pan Drengler, muž, jehož nicotná postavička, jehož pošetilá domýšlivost před několika lety

dosáhla zalíbení u mnohých ženských, takže je teď pevně přesvědčen, že mu nedovede odolat žádná ženská na světě. A teď jsme snad již jakž takž hotovi s lóžemi.

PANÍ Z FRANKŮ: Ještě ne.— Vidíte jistě tam ty čtyři ženštiny, dvě staré a dvě mladé? Ta suchá paní obrácená proti nám je madam Sieche, vysušená koketa, jež se dosud namáhá, aby přilákala milovníky.— Ale v posledních pěti letech nenalezla v své síti na hejly nikoho jiného než pana Waltra, jehož však zato důkladně oškubala.

Vedle ní sedí paní Banhiori, jež se smířila se svým smutným osudem pokorněji než její přítelkyně, jen aby dosáhla vážnosti. Dále napravo jsou obě dívky v zástupu důstojníků a jsou

zcela hodny svých matek. Jsou to ještě téměř děti, ale již protřelé kokety. —

LORD: Prosím vás, pro všechny svaté, jaké to tam jsou rudé tváře?

PANÍ Z FRANKŮ: To jsou slečinky Emmannovic, jež se svou pýchou a utrhačností kdekomu tak zošklivily, že se všichni lidé odvracejí, když ony někam přijdou. Ty rudé koňské houně nosí proto, aby přece jen donutily lidi, aby na ně tu a tam vrhli pohled. — Pohleďte na tamtoho oficírka, jenž s takovým sebevědomím ve tvářích sedí na prvním místě u zábradlí. To je poručík Panchiero, jenž si jistě myslí, že je víc než Bonaparte. Kdyby bylo ženské pohlaví o jeho vábnosti přesvědčeno tolik jako on sám, všechny by mu ležely u nohou. —

BASSI: Paní z Bernodů se asi dnes mocně nadíla v prsou, aby opět lapila nějakého milovníka; ale od té doby co se rozešla s plukovníkem Amendem, nebyla ještě tak šťastna.

PANÍ Z FRANKŮ: Právě se k ní blíží hrabě Čejka, velký hrdina, vyzvání ke vstupu do legie ho přímo z vězení pro dluhy vylákalo na pole cti.

BASSI: Ale dnes je i na druhém místě kdosi z elegantního světa. Madam Vlach chce také ještě spatřit pána z Bachů, dříve než odvede svou dcerku do krčmy Kinských. Zítra odcestuje a dnes sem ještě jde ta mamonářka na druhé místo, aby jí to tolik nestálo.

PANÍ Z FRANKŮ: Jste k té dobré paní opravdu nespravedliv.

Má pravdu, že nedbá předsudků, neboť má-li někdo dvě tak šeredné dcery, nikdy není sdostatek šetrný, aby je mohl pověsiti na krk nějakému muži.

LORD: Ach, nechme druhého místa! Tuhle vidím vábnou plavou titovskou hlavičku[23], jež vypadá dosti elegantně.

BASSI: To je madam Göthe, herečka, jež cestuje a zde hledá angažmá. Protože však máme nadbytek špatných hereček, nebyla přijata.

Přehlídka byla u konce. Začalo se představení, pozornost byla upoutána výkony umělců a nakonec si umluvili vyjížďku do Nuslí na příští den.

Bylo asi 6 hodin, když se dostali do nuselské zahrady[24]. Nevzhledný

mužík s důležitým výrazem v tváři jim vstoupil do cesty. Lord byl naň upozorněn hlubokou poklonou paní z Franků a otázal se, kdo to je.

PANÍ Z FRANKŮ: To je vicepresident a policejní ředitel hrabě Vratislav, jinak se mu lidově říká Pičiky.[25] Příjemný člověk. Prodává obilí o zlatku nebo o dvě dráže než ostatní lidé, aby tak zarazil nemírné zdražování. — Před několika lety bylo ovšem jinak, tehdy byl vždycky při žebrácích a nemluvil o ničem jiném než o snížení cen obilí. Ale od té doby, co se oženil a co mu císařští princové posadili hejla na nos a obzvláště od té doby, co zdědil po svém zabedněném panu strýčkovi podivnou náhodou panství Čimelice, čímž se sám

Siche
na Wirth

také stal velkostatkářem, přestoupil na víru docela jinou.

LORD: Ach, kdo pak jsou ti dva mladí lidé s tenkými nožkami, co tak hlasitě drmolí italštinu, že mi až v uších zaléhá?

BASSI: Menší je náš korepetitor pan Brambilla, muž, jehož strašlivá Cytheřanka téměř úplně zbavila mužství a jenž přes to je stále ještě zamilován do každé sukně. Viděl jsem ho, jak v zoufalství žadonil o vyslyšení u nohou jednoho přítulného děvčátka, kteréž se však polekalo zrádných jizev, jimiž je pokryt jeho obličej, a očekávajíc málo potěšení od tohoto nemohoucího mužíka, snad po prvé v svém životě — odepřelo. —

Jeho průvodce pan Gerle[26] nebyl kdysi tak vychrtlý, byl dokonce vel-

mi pyšný na svá stehna, ale na své velké cestě ze Stolpu do Gdanska mu tak zhubeněla. Minulého roku byl ještě živým módním žurnálem, ale nyní obrátil a užívá všech svých sil jenom k tomu, aby byl úžasně solidní. Proto se dává viděti jen zřídka kdy na veřejných místech.

PANÍ Z FRANKŮ: Ach, tu přichází madam de Vignet v něžném rozhovoru se svým zetěm, jehož mladá paní si zatím dlouhou chvílí div nezoufá. Padesát kroků za nimi přicházejí slečny dcery a rozhlížejí se toužebně, není-li tu nějaký cizinec, jemuž by se mohly dvořiti.

LORD: Jaké to krásné dítě se právě chystá odejít ze zahrady? Doprovází je guvernantka, jež vypadá opravdu jako kuplířka.

PANÍ Z FRANKŮ: Ach, ta ještě neopouští zahradu! Je to mamsel Jablonská[27], jež se teprve před několika měsíci odpoutala od dětských her a začala dělat elegantní dámu. Je tak bystrá, že cítí, že tu hraje jenom podřadnou úlohu, a spěchá na louku, kde hrají míčem mladíci, kteří jsou z valné části jejími zbožňovateli. A tam bude královnou slavnosti. Pohled jejích krásných očí rozpálí jistě mladého Sebalda k nejznamenitějším ranám.

LORD: A co je tohle? Vidíte ty tři hrbáče z Damašku? Vzali si snad na sebe sukně, aby ještě rozmnožili pražský elegantní svět?

BASSI: Ach ne, mylorde! To je madam Hos . . r a madam Hel . . en a její dosud svobodná sestra.

LORD: Ach tak; ale pak ať mi někdo popírá učení Pythagorovo o stěhování duší.

BASSI: Chtěl-li byste se tu utéci k Pythagorovi, nedokázal byste nic. Neboť celá Praha soudí jednomyslně, že tyto tři ženské nemají duše vůbec.

Mezitím se obloha začala zatahovat mraky a naši známí vsedli do vozu. Lord poděkoval svým přátelům za jejich laskavost a uspokojen podobiznami zdejšího elegantního světa, jež mu vymalovali, dal nazítří ráno zapřáhnout do svého cestovního vozu a vyjel z pražských bran.

POZNÁMKY

1 Dům č. p. 1113 v ulici Truhlářské na Novém městě pražském. Slul Na skále a u Racenbeků. V prvním patře byl taneční sál, jejž církev evangelická r. 1784 přeměnila v modlitebnu.

2 V Redutě u Businů, tak chybně píše Jeník místo u Vusínů. Je to dům č. p. 620 v Masné ul. na Starém městě pražském. Ruth o něm píše (Kronika král. Prahy, strana 724): „Později po majiteli říkali u Vusinů, častěji jen v redutě. Měl jej Jan Václav Friedrich z Friedenberka, poslední primator, jenž tu v sále velice nádherném pořádal dvakrát i třikrát týdně reduty či „bály v mumrajích neb maškarách ...“ R. 1830 sem z Malé Strany dána půjčovna (zastavárna) ... Reduty u Vusinů trvaly vždy od 6 h. večer do 2 hod.“

3 V starých Alejích, dnešní Příkopy.

4

I.

Poplach nebyl žádný arci,
dát nám k . . . y satisfakci
za potupný čin.
V policejní direkci

mají k . . . y protekci.
Ředitel a úředníci
všichni jsou tam k . . . . níci.
Chceš-li to napravit,
La Motta hleď odstranit.

II.

Milovník je chlastu, koní,
při tom také k . . . y honí
pan baron La Mott'!
Fleklice je velká svině,
milostně ji k hrudi vine
pan baron La Mott'.
U ní slouží v poplatnictví
všichni páni od direkcí
a baron La Mott'.

5 Bassi, Luigi — italský operní zpěvák (naroz. r. 1766 v Pesaru — zemřel r. 1825 v Drážďanech. Ottův divadelní slovník o něm praví: Již ve 13. roce hrál na malých scénách italských ženské role; když mu bylo 17 let, odešel do Florencie a zpíval tam na divadle della Pergola menší role. Odtamtud povolal jej Guar-

dasoni do Prahy; zde vyšinul se záhy mezi první pěvce. R. 1787 zpíval po prvé Dona Juana, který byl Mozartem pro něho napsán. S Guardasonim navštívil také Varšavu, vstoupil r. 1807 do služeb knížete Lobkovice, žil v létě v Eisenberku, v zimě ve Vídni. Tam zpíval i před císařem Napoleonem. R. 1815 kníže Lobkovic zemřel a jeho opera byla rozpuštěna a tak přišel Bassi r. 1816 do Drážďan, kde se stal režisérem italské opery a kde také r. 1825 zemřel."

6 Pernettin obláček — snad vějíř. Je to snad podle francouzské básnířky Pernetty de Guillet († 1545)?

7 Madam Johana Mašek — choť Vincence Maška (1755—1831), virtuosa, hudebního skladatele a hudeb. nakladatele pražského.

8 Dr. Jan Melitsch, porodník a ženský lékař, bydlil na Malostranském náměstí v domě „u Montágů".

9 Steinsbergové — v českých kulturních dějinách vynikl tehdy Fr. Guolfinger

ze St. (1757 – poč. XIX. stol.), dramatik, osvícený polemik a významný pražský divadelník.

10 Jakub baron z Wimmrů (1754 až do 1822), průmyslník, lidumil, zakladatel wimmrovských sadů na Král. Vinohradech. R. 1801 byl povýšen do baronství.

11 Josef Kanka [Kaňka] (1772 až do 1865), zemský advokát, bydlil tehdy na Starém městě v Platnéřské ulici. Později děkan právnické fakulty a rektor, právnický spisovatel a hudební skladatel.

12 Kafírna u modrého hroznu byla v domě č. p. 580 v Havířské ul. na Starém městě pražském. Ruth (str. 229) o ní píše: V 18. století říkali tu u zlatého hroznu, z něhož časem se stal modrý. Bývala tu proslulá vinárna, až jakýsi Chmelař zřídil tu kavárnu s kulečníkem. Ji dobře znají čtenáři z Jiráskova F. L. Věka. Sem chodívalo se po divadle, dokud bylo v Kotcích, pak po vystavění r. 1783 divadla německého, tehdy stavovského, členové divadla toho sem přichá-

zeli krytou chodbou přímo z divadla.“ Na poč. XIX. stol. byl tu kavárníkem Václav Kundrát (Conrad), jenž je památný tím, že si pořídil v nedostatku drobných své vlastní papírové peníze, jež platily 12 krejcarů. Říkalo se jim „kundrátky“, byla na nich Berkova rytina a Kundrát i Berka byli pro ně stíháni, neboť je tiskli bez povolení censurního. Viz Jos. Volf, Z dějin censury mědirytin, Památky archeologické, XXXIII, 1923, str. 162 d.

13 Jan Sosnovec z Vlkanova, v té době guberniální konceptní praktikant.

14 Jan Kager hr. ze Stampachu, rovněž guberniální konceptní praktikant; jeho otec Václav byl přísedící stavovské dozorčí komise divadelní. Nebyla tudíž známost s mladým Stampachem pro herečku bezcenná.

15 Z Pokletů, patrně má být z Bokletů.

16 Paní z Werbegu – Schematismus království českého na r. 1804 zná jenom MUDra Leonarda Antonína z Verbecku

a ze Château, někdejšího děkana medic. fakulty a rektora magnifika.

17 Jan Nep. šl. z Vignetů, JUDr., zemský advokát.

18 Jan rytíř ze Schloisniggu.

19 Abelino — narážka na Zschokkeovu hru Abelino, veliký zbojník (r. 1795), již Čechům přeložil a vydal r. 1816 Jan Hýbl.

20 Hrubá – Snad jde o Leopolda rytíře z Hrubého a Schwanenheimu, JUDra a zemského advokáta, majitele panství Peček a Hranic. R. 1774 pojal za choť Josefu roz. Bachmannovou.

21 Karel Ant. rytíř z Bretfeldu.

22 Liebich, Jan Karel (1773 – 1822), divadelní herec a ředitel, zasloužilý o Stavovské divadlo.

23 Tituskopf - palcéřík, dnešní mikádo.

24 Nuselská zahrada, t. zv. Zámecká zahrada, v 18. stol. byla přístupna jen šlechtě, později byla změněna v hostinec s tanečním sálem a s velikou zahradou (Ruth, 797).

25 Josef hrabě Vratislav z Mitrovic (1764–1830). Od roku 1812 nejvyšší maršálek království Českého. – Přezdívka Picichy je patrně podle postavy z Majoberovy opery Picichy, již uvádí Jungmann (Historie, VI., 622). Za ženu měl Marii Gabrielu Desfours, ovdovělou Wallisovou.

26 Gerle, Wolfgang Antonín (1781–1846), spisovatel, redaktor pražských časopisů, vydavatel. Ukončil život skokem do Vltavy.

27 Jablonská – její otec, tuším, Jan Rudolf Jablonský byl toho roku děkanem právnické fakulty.

Satira Jeníkem zaznamenaná shoduje se v svých soudech ku podivu s knižně r. 1787 u Volfganga Gerleho vydanými, dvoudílnými a rovněž anonymními Beobachtungen in und über Prag von einem reisenden Ausländer.

Tato kniha byla vydána z rukopisu knihovny Národního musea a doplněna reprodukcemi osmi rytin Jana Berky (z historického oddělení téhož ústavu). Obojí se stalo s laskavým svolením správního výboru Národního musea v Praze.

Vybral a přeložil Miloslav Novotný

Tištěno jako soukromý tisk
Vydal Stanislav Neumann v květnu 1929
jako VII. svazek edice
KNÍŽKY PRO POTĚŠENÍ
A) v 10 neprodejných výtiscích
B) v 50 číslovaných výtiscích na českém ručním papíru (I-L)
C) ve 300 výtiscích číslovaných (1-300)

Vytiskla knihtiskárna „Orbis“

Tento výtisk má číslo

XVIII.

a majitelem jeho jest